

משרד החנוך והתרבות - המחלקה לתרבות תורנית

ג ל ו ו נ ו ת ל ע י ו ן ב פ ר ש ת ה ש ב ו ע
בעריכת נחמה ליבוביץ
שנת העשרים וארבע

24

דתרו (תשכ"ה)

פרק י"ט

א. א. שאלות כלליות במושב "בחירת ישראל".

1. פרופ' היינמן במאמרו "בחירת ישראל במקרא" סיני תש"ה חוב' כסלו; ... התורה והנביאים בססו את תורת הבחירה שלהם (כלומר את תורת הקרבה בין ה' לעם ישראל) דוקא על האוניברסליזם. ... דוקא במקום שהודגשה ביותר בחירת ישראל (כגון בספר דברים ובס' ישעיה) הודגשה אף אחדות האל-ושלטונו בעולמו. ואין לתמוה על כך... רק האל-היושב על חוג הארץ ויושביה כחגבים", יכול לבחור אותה בין כל האומות שבעולם ולקרא לה "עבדי", "בחירי". האוניברסליזם אינו סותר את הבחירה: דוקא מאפשר אותה ומשמש יסודה.

(א) נגד איזו תפישה מוטעית של בחירת עם ישראל נלחם כאן בעל המאמר?

(ב) באיזה מקום בפרקנו ובספר דברים הובלס אותו דבר שכותב עליו המאמר כמלים המסומנות בקו?

2. קאסוטן בפרושו לספר שמות: אם אתם חסכים לזוהי אתי אבחר בכם בסיוח - והבחירה היא למלוי תפקיד רוחני בשגב.

היכן נאמר בפרקנו שבחירת עם ישראל חכליתה תפקיד מיוחד - ומהו אותו תפקיד?

ב. שאלות ודיוקים ברש"י

(1) ב' ד"ה ויסעו מרפידים: למה הוצרך לחזור ולפרש מהיכן נסעו, והלא כבר כתב שברפידים היו חונים (י"ז א'), ביוע שמשט נסעו? אלא לחקיש נסיעתן מרפידים לביאתן למדבר סיני. מה ביאתן למדבר סיני בתשובה, אף נסיעתן מסיני בתשובה.

א. על דברי רש"י מקשה הרמב"ן: ולא הבינתי זה, שכך נאמר בכל המסעות (ט"ז א') "ויסעו מאילים ויבואו... אל מדבר סיני" (י"ז א') "ויסעו למדבר סיני ויחנו ברפידים" וכן כל פרשת מסעי. וירצה הכתוב לפרש שלא היו חניות אחרות ביניהם. והרא"ם כותב לדברי הרמב"ן: ואני תמה מאד, מדוע לא השגיח בלשון הרב, שאמר "למה הוצרך לחזור ולפרש" ולא אמר: "למה הוצרך לומר "ויסעו קרפידים"?

ישב את דברי רש"י והסב תלונה הרמב"ן מעליו בעזרת דברי הרא"ם הנ"ל!

(2) ב' ד"ה ויחן עם ישראל: כאיש אחד בלב אחד, אבל שאר כל החניות בתרעומת ובסחלוקת.

(א) השה לדבריו אלה: שטות י"ד: ד"ק נוסע אחריהם: בלב אחד, כאיש אחד. במדבר ל"ב כ"ה ד"ה ויאמר בני גדו כלם כאיש אחד.

מהו הקשי המשותף בשלשת המקומות? (ב) הסבר למה אין רש"י מפרש כך גם בכראשית כ"ד כ'; בראשית כ"ד נ"ה. בראשית ל"א י"ד?

(ג) היכן מפרש רש"י בדרך זו שניה בפרקנו?

(3) ג' ד"ה לבית יעקב: אלו הנשים, האמר להם בלשון רכה.

א. נחקשו פרשני רש"י בדבריו אלה, וכי מה ראה לפרש "אמירה" - בלשון רכה, מה שלא פרש כך בשום מקום שנאמר בו "אמר". ועוד: והלא כמה פעמים כבר באו בתורה פעל "הגד" (בר' ל"א כ'; ל"ב ו'; מ"ג ו'; מ"ו ל"א ועוד ועוד).

ד"ה ותגיד לבני ישראל: עונשים ודוקוקים, פרש לזכרים דברים הקשים בנידון.

נחם ליישב קושיהם!